

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre . . .	16 kor. — fill.
Negyedévre . . .	4 „ — „
Helyben kézbe hordva:	
Egész évre . . .	20 kor. — fill.
Negyedévre . . .	5 „ — „
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre . . .	24 kor. — fill.
Negyedévre . . .	6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apácza n. 8. sz.

A szerkesztőség köziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, február 23.

A színművészet tétele.

A közoktatásügy keretébe illő, de a belügyi tárcza keretébe tartozó színművészeti tételt tárgyalta ma a képviselőház, a mikor is az egész magyar sajtónak illeik konstatálni, hogy ez alkalommal rég nem hallott komoly vita indult meg a hazai színművészet ügyei körül.

Szokásban van ugyanis nálunk ezt a tételt a régi uram bátyám politika módjára tárgyalni. A tisztelt honatyák némelyike ugyancsak fogához veri a garast minden egyes tételnél, az igaz, hogy sok garast, de már a színművészetnél, mint bármely mulatságnál, nem szoktak a pénzre tekinteni. Azt a pénzt, a mit a színművészet tételénél felveszünk, minden esetre ki kell adni, mert más nemzetek is sokat áldoznak e célra és mindenki azt hiszi, hogy csak ez a fontos, hogy a színművészet meglehetősen summával legyen képviselve. Így azután *Herczegh* Ferencnek könnyű dolga volt színművészeti bajainkról képet alkotni, csak szét kellett néznie és magában a fővárosban eleget talál lefeszteni valót.

Sokkal mélyebb bajok vannak e téren, mintsem gondolnánk s e bajokat a vidék is érzi eléggé. A legnagyobb baj e téren az, hogy a magyar színművészet merőben kiesett a közművelődési faktorok csoportjából. Nem tanít, nem nemesít, nem kelt semmi szellemi mozgalmat. Pedig tudatlan elég sok van s vetekedik

vele az erkölcstelenség, melyet éppen a színház segítségével terjesztenek azok, a kik e fontos közművelődési faktorban nem látnak egyebet, mint pénzügyletet.

A midőn a legfőbb állami színházunk iránytalanságát, szellemtelenségét látjuk jelenleg, önkényt föltűnik előttünk az a fényes eredmény, a melyet egy félszázad előtt ért el a nem nyugdíjképes magyar Thália, a midőn belevetve magát a szellemi és politikai mozgalmakba, — ébresztette a nemzeti öntudatot. Pedig akkor az állami dotációtól távol állott, most pedig sok ezerrel rendelkezik és ha becsukná a nézőtér ajtajait, ez semmi nagyobb érezhető hiányt nem okozna a közönség között, miután alig vett róla tudomást, hogy nyitva vannak ezek az ajtók.

Ilyen ellenféllel szemben nem nehéz a konkurencia és nem nehéz a fővárosi demimond részvénytársasági színházaknak a helyzete, az akna munkában, a melyet a tiszta erkölcs megromlására irányoznak. Erősnek kell annak a talapzatnak lenni, ahonnan a nemzet szellemi áramlatát irányító eszmék elhangzanak.

Reánk vidékiekre ez az ügy csak annyiban tartozik, amennyiben szüksége volna a mi színészetünknek egy központra, egy irányítóra, a honnan mi is vehetnénk eszméket, irányt, utmutatást, ha az ország első színháza a színművészetnek igazán a magaslatán állana. De így sajnálnunk kell azokat az ezreket, melyeket a dilletáns izgatók, úgy mondják — eltékoznak.

A mi vidéki színházunk közül némelyik 3—4000 forint szubvencziót kap és ez a néhány garas idelenn nagyobb hasznot hajt a nemzeti kulturának, mint az ország rangban első müintézetére elköltött sok ezer.

A vidéki színészetnek erősen kell küzdeni a létért, mert tőle is ugyanazon eszközöket kívánják meg, mint az államilag dotált nagy müintézetektől. Az a színházi habitue, a ki a vidéken bársony székért fizetett forintjért a fővárosban csak a második emeletre juthat föl, meg kívánja, hogy ugyanazt lássa, a mit a fővárosban.

És még is, ez az anyagi létért küzdő rendezetlen, elhagyatott vidéki színészet, melynek csak morzsái jutnak az állami színművészeti szubvenczióknak, ez a vidéki színészet kezdi fölvenni a harcot a fővárosba átlántált demimond színházak erkölcsrontó irányzatával, a cocho-nériával és kimondja, hogy az e fajta szindarabokat, ha még oly kasszadarabok is lennének azok, nem fog megtűrni színpadán.

Kevés hangot halottunk eddig a színművészeti tétel tárgyalásán a vidéki színészet rendezéséről, az ígért vidéki operák és egyéb tervekről és azért mi a vidéki színművészet iránt, mely elvégre is most mégis a legjobban teljesíti földadatát, — részvétet koldulunk a magas kormányznál és a t. Háznál.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Késő.

Írta: Szőke Gyula.

A nap nyugovóra hajlik s leszállása olyan, mint az édes anya bucsuzása, ki már messze halad ugyan, de még mindig visszatekint, hogy lássa övét, míg szeméből elő nem tör egy köny és elföd mindent, mit látnia oly édes volt. Így a nap is a Balázsi birtok közelében levő hegy tetejéről ráveti utolsó sugarait a Balázsi-park sudár fáira, melyeknek árnyéka egyre nő, mintha azok is nyugtázkodnának, hogy minél tovább láthatassák bucsuzó éltetőjüket. De észrevétlenül, mint a titkon előtörő köny, fölemelkedik a hegy mögül egy felhő és mire elhúzdik, a nap is leáldozik.

E kedves kép, mely itt annyiszor ismétlődik, nem tudja magára vonni a parkban fel-alá járó férfi figyelmét. Magas, széles, vállu, barna ember Kincses József jószágkormányzó, de bogár-fekete hajába már odacsent nem a kor, hanem a gond és elégedetlenség néhány szürke szálat is. Homlokát ránczok szántják végig, nem érdekli a világ, nem érdekli a természet. Volt idő, midőn ezek iránt is érdeklődött, de az már régen volt, akkor, mikor még egy szép szőke asszony sétált az oldalán. Igen akkor ők is élvezték az ily természeti jelenségeket.

Hanem a mióta az a szőke asszony hűtlen lett hozzá, oly annyira hűtlen, hogy még neki

is el kellett olvasnia egyik udvarlójának a levelét, a mióta eltaszította magától, azóta a régi kedves, barátságos és jó emberből nem maradt meg benne semmi az egyetlen jószíven kívül s még ehhez sem mernek fordulni az emberek, a mogorva külső elriasztja őket.

A házbeli cselédség sokszor hallotta már, a mint este szobájában mormolgatja. »Hiába mégis csak tudtak azok valamit, ha fiatalok mondták is. Nem mozog a haraszt, ha nem fúj a szél. Nem beszélt azokból a bor vagy a meg gondolatlan ifjuság, ha lakodalomban voltak is. Hanem hát éljen most meg úgy, a hogy tud, ha én nem voltam neki elég!« . . .

Többször ismétlődött ez s valahányszor új inas került a házba, az öreg Rózi néninek, ki egyedül maradt meg a régi cselédségből, mindig el kellett mondania, hogy hát biz az ur nem mindig volt ilyen. Olyan jó volt, mint a czukor. Ugy szerette a munkásnépet is, hogy a viláért sem engedte volna meg, hogy valaki azt nyomja. Ezért csapta el egyik segédjét, Dömötör Pált is. Hanem Békés Ida lakodalma óta egészen megváltozott. Ott meghallotta, a mint valaki sajnálkozott felette, hogy a felesége ámitgatja. Nem hitte eleinte, de azért mégis furta az oldalát, míg néhány hétre rá egy levelet talált az íróasztalán . . .

Többet már aztán Rózi néni sem tud, csak azt még, hogy másnap már kora reggel az asszony a kis lányával együtt elment, még ma sem tudják, hol van, pedig már ide-oda nyolcz esztendeje. A kormányzó ur pedig azóta

kerüli az embereket. Legkedvesebb helye a park.

Ugy látszik most is a multa gondol. Leül az egyik padra és nézi azt a virágágyat, mely szemben van vele. Az a harangvirág mintha akkor, mikor még ketten nézegették, nem hajtotta volna olyan mélyre a kelyhét. Az a rózsatő is ott a közepén kevesebbet virágzik már, nincs a ki rendesen babrálódjék vele. Csak egy virágocská maradt a régi, melyet azelőtt soha sem kedvelt, csak most, az árvácska . . .

Végig menne talán a park összes virágain és fain, ha merengéséből föl nem ébreszti az inasa, ki a póstát hozza. Kincses végigfut az egyes leveleken, csak az egyiket nem tudja eleget nézni, nem hisz a szemének. Dömötör írta.

»Tisztelt Uram! Minthogy úgy sincs már tartanom bosszujától, mivel, mire ön ezt olvasta, úgy sem leszek már az élők közt, tudja meg, hogy felesége ártatlan, a nevére címzett levelet én csempésztem az őu asztalára bosszúból . . .«

Kincses nézi-nézi s elméjében a gondolatok egész serege üzi egymást. Ha rossz embernek tartotta is Dömötört, de ennyire alávalónak még sem hitte. De hol lehet szegény felesége. Talán már nem is él . . . s szemébe szökött a köny, oly hosszú idő óta az első nejeért. Irt minden rokonának, minden ismerősének, de senki sem tud róla.

Hogy is tudtak volna, hisz nem vetődött senki abba a kis faluba. De ha meg vetődött

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház mai ülése.

Budapest, febr. 23.

Ferczel Dezső elnök.

Az első szónok Szóts Pál, aki főleg Keglevich Istvánt vette védelmébe Pichlerrel szemben. Azt mondta, hogy közdolgokban nem lehet személyeskedni.

— De mikor gróf Keglevich az intendáns, veti közbe Rátkay.

Szóts ezután a drámairás dekadenciájával foglalkozik és azt mondja, hogy ezen semmiféle intendánsi intézkedésekkel nem lehet segíteni. Ő elítéli a modern dráma dekadens irányát, mely nemcsak, hogy erkölcstelen, de még raffinált is. A Nemzeti Színház pangásának az okát a konkurrencziában keresi. A Nemzeti Színháznak kötelessége a külföldi remekirókat és a hazai drámairókat kultiválni. Szükség van új Nemzeti Színházra, mert a mostani épület kicsiny.

Végül a belügyminiszter felé fordulva, kijelenti, hogy bizik szerencsés kezében, a melylyel a Nemzeti Színház ügyét is rendbe fogja hozni. Elfogadja a tételt.

A vidéki színészet.

Major Ferencz: A magyar színészetre még mindig nagy feladat vár és ezért nem szabad engedni, hogy a könnyű erkölcsi színvonalon álló darabok ott napirenden legyenek.

A hazafias sajtó van hivatva arra rábírnival a közönséget, hogy ne istápolja az ilyen irányzatot. A Nemzeti Színháznak nem szabad idegen darabok szolgáivá szegődni, a hazai irodalmat kell kultiválnia.

A vidéki színészetről szólva, azt állítja, hogy az operette-kultusz hajszolása ölte meg ezt. Emellett a drámát teljesen elhanyagolták. Szubvenziót kell akni nekik, hogy ezekről az ugynevezett szindarabokról lemondhassanak.

Szónok elismerését fejezi ki Szeged városa iránt, mely az erkölcstelen darabok iránt akciózt kezdett.

Volna is, senki sem ismert volna rá, úgy megtörte már az inség, gond, bánat és fájdalom azt az amugy is beteges asszonyt, ki ott mint varrónő telepedett meg, hogy két keze munkájával szerezze meg szűken mindennapi kenyerét magának és leányának.

S a mit eddig huzott, azt tovább már nem bírja. Lappangó betegsége meghülés folytán erőre kapott és sorvasztja, — sorvasztja végleg. Érti, hogy már nem bírja soká. Kire hagyja gyermekét? Hisz ha ő ártatlan, e lányka százszor inkább az! És iratott egy levelet a férjének a saját nevében.

„Kedves férjem! Távol tőled e magányos faluban élek ismeretlenül. Eddig irai, magamat mentegetni nem mertem, úgy sem találtam volna hitelre. De most, hogy utolsó óráim már oly közel van, talán egy-két nap, kérlek, ha engem bűnösnek tartasz is, gondold meg, hogy gyermeked ártatlanul szenved. Vedd magadhoz Hildát, nekem pedig bocsás meg, erre kér feleséged Lujza.»

A mint Kincses megkapta e sorokat, nem beszélt csak befogatott. A lovak lába alig érte a földet, míg oda ért beteg nejéhez. Nem kérdezett, nem üdvözölt, csak odaborult a beteg ágya elé:

— Bocsás meg Lujzám, ha van még számomra bocsánat! Teljes ártatlan vagy! Dömtör oka mindennek! Én gyilkosod vagyok! . . .

Ez utolsó szavait már nem tudta megmagyarázni. A beteg odanyujtotta kezét és e szókkal: „Jóskám, légy atyjja gyermekednek! Hátradólt párnájára és kiadta lelkét.

Azóta minden évben halottak napján megjelenik egy férfi leánya kíséretében a falu temetőjében és felkioszoruzva a sir fekete márvány keresztjét siratják azt, a kit életében csak oly rövid ideig tudtak szeretni: a nőt és anyát.

Madách leánya.

Asbóth János: Madách világszerte dicsőséget szerzett a magyar névnek s ime a leánya a losonczy járásbirósági irnok felesége, férjének 400 frtjából tengeti életét. Kénytelen más foglalkozással is segíteni magán, melyet — a milliárdos költségvetés tárgyalása alkalmával — szégyel elmondani. Beadja Madách leányának a kérvényét azért, hogy apja művei után a tantimeket, melyekről az lemondott, ő örökölhessen. (Helyeslés.)

Herczegh Ferencz a dekadens irány ellen.

Herczegh Ferencz rámutat arra a cenzuralizmusra, mely nálunk van. A vidék mindenben utánozza a fővárosi színi repertoírokat s ez addig, míg a Nemzeti Színház volt mintaképe, helyén volt. De mióta a Nemzeti Színház hanyatlott, a magán színházak lettek mintaképei, ezeknél pedig — nem akar erkölcsbíró lenni — de az a francia irány lett honos, melyet *cochonerie* néven ismerünk.

Aki tudja, hogy milyen nevelő hatása van színházaknak, az be fogja látni, hogy ez az irány nyomot fog hagyni az új generáció lelkében. (Ugy van!) — Ezután az ének és zeneművészetéről szól. Az ének művészetnek két iránya van. Az egyik a parvenu-ut. Hogy bele nyulunk a zsebünkbe és szóróstól-bőröstől megvegyük a külföldi művészeket. Ez kényelmes. A másik az öntermelés. Ki kellene tiltani a nem magyar ajku énekeseket. Majd teremne egy magyar énekművész-gárda. — A vidéki kis operák igen jó iskolák volnának. A pesti nagyozolás a magyar művészeti adminisztráció érthetlenségének szomorú jele. (Ugy van!)

Birálván a budapesti színházakat, konstatálja, hogy a Nemzeti Színház műsora a legrosszabb. Leleményes tapintatlansággal van összeállítva. Felmutatja a Nemzeti Színház szerdái. Agárfi előadásának programját, adják Sudermann darabját, mely a szabad szerelemről szól. Mig idegen színpadokon Schiller Tell Vilmosát, Körner Zrinyijét adják, tehát a magyar szabadság herószát tanítják dicsőíteni, addig a magyar nemzeti színházban a német szabad szerelem heroináját dicsőítik. (Taps a szélsőbalon.) Az utóbbi időben előadott külföldi darabok oly rosszul vannak fordítva, hogy egy tanulónak szekundát adna érte a tanárja.

Vészi József: Az akadémia fordításai is ilyenek.

Herczegh: A francia szavak rossz kiejtéséért megkorholják a színészeket, de a magyar nyelvet kiforgatják igazi mivoltából, a germanizáció uralkodik. A régi magyar darabokat nem nézi a közönség. Miért? Mert másodrendű szereplők játszó — az elsőrendűek a francia muzsát szolgálják. (Ugy van! a szélsőbalon.) Paulay óta nincs észszerű vezetés, csak csupa extempozitálás. (Bartha Miklós tapsol.) A laikus és dilettáns intendáns közt mi a különbség? A laikus intendáns jön, megnézi van-e rend s jóváhagyja az igazgató rendeleteit. A dilettáns, az jön, beleavatkozik a lámpa gyújtogató dolgába, a kulicsa-toló dolgába, mindent maga akar végezni. Ha két színész összebukik ő rögtön konspirációt lát s rendelkezik a színészekkel, mint a bürokráttal, pedig azok nem bürokráták. A színészek akik izgatott légkörben forognak, ha kijönnek a színpadról, nem alázatoskodhatnak az intendáns ur előtt. A színészek nem normalis emberek (Derültség.) velük másként kell bánni, mint a magunk fajtájuakkal. Ezt már Nero császár is megmondta, pedig az — gondolom — nagyobb fegyelmi hatáskörrel bírt, mint Keglevich. (Hosszantartó zajos derültség.) Jászai Mari ott hagyta a színházat. Jól tette. Mondják, Keglevichnek jogkörében állt amit tett. Hogyne! Hiszen az intendáns hatásköre — határtalan. „Megtakarításról” beszélnek. Kolosszális Molieri gondolat, hogy a megtakarítást — Keglevichre bizzák. (Viharos derültség.) Egyik színésznek levont az intendáns a fizetésből 100 frtot évente. Nem megalázás ez? Ha az intendáns fizetéséből egy rendelettel levonna a belügyminiszter 100 frtot, nem hagyná oda állását?

Kiáltások a szélsőbalon: Nem az! (Nagy derültség.)

Herczegh: Keglevich reformálni akar, de nem tud. Keresi a hibákat, mint a juhász a medvebőr sapkáját, holott a fején volt. (Derültség.) Szakértő igazgató kell. Nem új palota mikor kong a színház az ürességtől. Fel kell építeni a Nemzeti Színház régi fényes nivóját. A költségvetést elfogadja. (Viharos éljenzés, szónokot gratulálják.)

Szünet után.

Perczel elnök erősen csenget, a zszibongás igen nagy.

A jegyző elkiáltja: Rátkay László!

Lakatos Miklós: Helyre magyarok!

A zaj csillapul és Rátkay László azon kezd, hogy kívánatosnak tartaná, hogy a Nemzeti és Operaház ügyét kivonják a belügyminiszteri tárcza költségvetéséből és ajánlja, hogy a színházakat a tanügyminiszter kezelje. Operaszínházunk nincs, de igenis egy dalszínház, a mely az ugynevezett Operaszínházzal sikeresen versenyzik, ez a „Folie Caprice”. Ott is a műsor léha, idegen, ott is vannak Labunszák. A színházaknál nincs meg a haza iránti szeretet, hanem a trágárabbnál-trágárabb darabokkal tartják fel a műsort. És ép a színházaknál meg kell követelnünk, hogy ezek a magyar állam-észme iránti tiszteletet, a magyar társadalmat ápolják.

Foglalkozik a színészet nyugdíjgyűvével, hogy azok a színészek, a kik az 1850-60-as nehéz időkben a magyar szót hirdették, most igen mostoha elbánásban részesülnek. És ez az érzés igen bántó, ha tekintetbe vesszük, hogy egy-egy idegen vendégszereplésért horribilis összeget fizetünk.

Kéri, hogy a Ház az elaggott színészeknek a kért évi 5000 frt segélyt szavazza meg.

A tételt nem fogadja el.

Az általános vita ezzel be volt fejezve.

Széll miniszterelnök a színházokról.

Széll Kálmán: A birálat azon nemével, mely a személyi kérdést helyezi előtérbe, kijelentem, nem foglalkozom. (Halljuk.)

Rátkaynak feleli, hogy ezidő szerint, tehát 1900-ban nem tartja czélszerűnek, hogy a színházi vezetés más resortba áttétessék. Ez tehát világos állásfoglalás. Hogy azáltal, hogy a színészetet más resortba áthelyeznék, a bajokon segítve lenne, ebben nincs logika. Lehet. A színészeti kérdés, csak jól legyen kezelve, mellesleg, hogy annak költségvetése melyik resort által terjesztetik a Ház elé. Ezután Herczegh Ferencz igen szellemes beszédére óhajt reflektálni és kijelenti, hogy Herczegh tulzott.

Bartha Miklós: Igazat mondott.

Polónyi: Több igaz, mint a mit mondott.

Széll: Nagyon nehéz az intendáns állása.

Én gyakran mondtam tréfából: két állás van, melyre csudáalom, hogy akad férfi: egyik az enyém, másik az intendánsé. (Derültség.)

Komjáthy: Cseréljenek. (Derültség.)

Széll: Ezek az állások már született objektumok a kritikára, a meghurcoltatásra. Ha Herczegh ma foglalná el az intendánsi széket, egy év múlva őt is így megkritizálnák.

Rosenberg: Ez az igaz!

Széll: Keglevichnek lehetnek hibái, de állítja, hogy lelkesen, szakértelemmel teljesíti hivatását. Nagyon sajnálja a Jászai-estet, de bizonyítja, hogy az intendáns — az ő beleegyezésével — olyan megoldást ajánlott, mely a nagy művészo és a Nemzeti Színház méltóságának is megfelel.

Az operát egyszerű magyar próba-iskolává devalválni nem szabad. Nekünk magyaroknak a művészi nivó fentartására is kell gondolnunk. Sőt a deficit kisebbitésére is.

A miniszterelnök beszéde után a tételt megszavazták.

A vidéki színészet tételénél *Fichler Győző* szólalt fel.

A vitát holnap folytatják.

Az ujonczjutalék felemelése.

— Háborgás a szabadelvű pártban. —

Budapest, február 23.

50.000 embert kíván a katonai moloch. Kevés neki az emberanyag, melyet elnyel, évente még 50.000 embert akar. Mikor Széll Kálmán legutoljára Bécsben járt, már teljes pozitívással emlegették, hogy a folyó ügyek, melyeket elintézt, a honvédezőerő eltüntetése és az ujonczjutaléknak 50.000 emberrel illetőleg husz millió korona költséggel való felemelése voltak.

Széll Kálmán bizonyára nehéz szívvel, de mégis elvállalta a megbízatást, hogy ezt a keserű pirulát beadja a magyar képviselőháznak.

Ezt persze a folyóügyes, félhivatalos czáfolatok daczára a párt előtt nem lehetett eltitkolni, annál kevésbé, mivel Ő Felsége — mint ezt annak idején már jeleztük — azt akarja, hogy a képviselőház a javaslatot az ő itt tartózkodása alatt intézze el.

A párt pedig — úgy mondják — háborog a terv ellen, mely Magyarországtól évente 22.500 embert és évi 7 millió koronát akar elragadni. A turbulens elemek pedig nemcsak a Bánffy csoporthoz tartoznak, hanem köztük van sok a régi dissidensekből, sőt többben a régi nemzeti pártiak közül.

Az elégedetlen elemek minden oldalról körülveszik *Szilágyit* és őt akarják rábírní a vezérlet átvételére.

Azt hisszük, hogy ez csak amolyan műháborgás, amilyen többször dühöngött már a Lloyd falai között. A zajgó hullámokai néhány kellő helyen és kellő időben kiöntött hordó tárcsáira le fogja csillapítani. A kellően elosztott koncz és szelíd nyomás Bécs vagy Buda felől, pláne ha Kuglerczukorral jár, a szabadelvű pártban mindig hatni szokott.

Délafrikai háború.

London, febr. 23. A reggeli lapok a következő tegnapi keletű fokvárosi táviratot közlik: Cronje 24 órai fegyverszünetet kért a halottak eltemetésére. Azt válaszolták neki, hogy vagy végig kell küzdenie a harcra, vagy föltétlenül adja meg magát. Roberts lordnak egy távirata szerint a De Beers-bányák megnyitása körülbelül 10 nap múlva várható.

London, febr. 23. A Reuter-ügynökségnek jelentik Hardeberg-Driftből 20-iki kelettel: Cronje nagyszerű éjjeli elvonulása Maggersfonteinből, noha eleinte sikeres volt, úgy látszik alighanem mégis szerencsétlenül fog végződni. A búrok főhadereje a Modder tolyó medrének egy rejték helyén, a melyet az angol tüzéség dominál, el van zárva. A vasárnapi események arról tettek tanúságot, hogy az ellenség, noha elfáradt és kimerült, mégis vitázni tartja magát. Az angol gyalogság elővédje megszállta a driftet és sikerült az ellenséget bekerítenie, a mely az egész vonalon hősiiesen harczolt. A gyalogság támadást intézett a tábor ellen, de a támadás nem sikerült. A búroknak néhány kocsija tüzet fogott. A tűz fénye lehetővé

tette az angol tüzéségnek és gyalogságnak, hogy késő éjszakáig iszonyu tüzelést folytathasson a búrok táborára ellen.

Cronje nem adja meg magát.

London, febr. 23. A Daily Newsnak jelentik 21-iki kelettel: Cronje tábornok, a kinek haderejét 8000 emberre becsülik, előbb visszautasította az angoloknak azt a követelését, hogy *feltétlenül adja meg magát*, később azonban követeket küldött az angol táborba azzal a jelentéssel, hogy meg akarja magát adni. Erre azt válaszolták neki, hogy jöjjön az angol táborba. Cronje ezt a követelést *visszautasította* azzal a megjegyzéssel, hogy félreértették *mert ő harczolni akar mindhaláláig*. Erre az angolok újra megkezdték a tüzelést.

Hegedüs miniszter a kamarához.

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter rövid minisztersége alatt már bebizonyította, hogy erős akarattal törekszik a hazai ipar fejlesztésén. Erre irányul az 1899. évi XLIX. t. cz. a hazai iparnak állami kedvezményekkel való emelése tárgyában. Ezen törvény szentesítésének alkalmát használták fel a hazai kereskedelmi és iparkamarák, hogy üdvözlésként üdvös működésében a minisztert. Egy diszes albumot juttattak hozzá, a melyben az üdvözlés után az egyes kamarák elnökségének, beltagjainak és tisztviselőinek aláírásai voltak. A nagyvárosi kereskedelmi és iparkamarához, a mely szintén az üdvözlők sorában volt, a kereskedelmi miniszter a következő köszönő levelet intézte:

Tekintetes kereskedelmi és iparkamarának
Nagyvárad.

A magyar szent korona országainak kereskedelmi és iparkamarái szívesek voltak engem az 1899. évi XLIX. t. cz. megalkotása alkalmából egy remek kiállítású közös felirattal illetve albummal üdvözölni.

Hálás szívvel és őszinte örömmel fogadtam a kamarák ezen szíves figyelmét, melyért sietek a tek. kamarának őszintén érzett köszönetemet kifejezni.

Ez üdvözlésben két momentumot látok; mindkettő egyaránt örömdetes reám nézve: egyrészt, hogy azon az uton, a melyen a hazai ipar fejlesztésére megindultam, együtt vannak velem, ragaszkodással kísérnek a hazai kereskedelmi és iparkamarák, mint az ország összes iparos és kereskedő osztályának hivatott és törvényes képviselői; másrészt hogy ott, ahol a hazai ipar érdekei kívánják, ahol ezeket az érdekeket kell előmozdítani, együtt eveznek és mint egy test együtt vannak az ország husz különböző vidékén működő kereskedelmi és iparkamarák.

Ezt az együttérzést és kölcsönös együttműködést biztossá a t. kamarák a jövőben is, és ha szívesen együttes üdvözlésüket ennek zálogául fogadhatom, úgy köszönetem még fokozódik, mert biztos jelét látom ebben annak, hogy hazánk kereskedelmének és iparjának fejlődésén közös erővel fognak munkálkodni s ezzel előmozdítani azt a törekvésemet, melynek egyik eredményeért szíveskedtek engem oly szépen és annyi bensőséggel üdvözölni.

Fogadja a t. kamara ezért ismételt őszinte köszönetem kifejezését.

Budapest, 1900. febr. 14.

Kiváló tisztelettel

Hegedüs.

A színház építése.

A nagyvárosi városi színház tervező és felügyelő vállalkozóinak egyike: *Hellmer* Henrik építészeti tanácsos jelenleg Nagyváradon időzik, hogy megtekintse és felülvizsgálja a színház építését.

Ez alkalomból tegnap a színház építésére felügyelő bizottság ülést tartott.

Jelen voltak: ifj. *Rimler* Károly elnök, Busch Dávid, dr. *Döry* Ferencz, Dús László, dr. Radó Ignác, Huzella Gyula, Sztarill Ferencz, dr. Baróthy Ákos, Mezey Mihály, Pekamovits Imre, Rendes Vilmos, ifj. Rimanóczy Kálmán, Kikinday Gyula, Csordacsics Ferencz, Krubicza József, továbbá *Hellmer* Henrik építészeti tanácsos és Láng, a Wallser czég igazgatója.

Rimler Károly elnök felkérte *Hellmer* Henrik műszaki tanácsost, hogy adja elő taspasztalatait.

Hellmer Henrik kijelentette, hogy az összes építkezéseket megtekintette. Azok teljesen a terveknek megfelelők minden irányban. A menyezeti és foyer készítése szépen halad előre. A díszítési munkákkal is 2—2½ hónap alatt készen lesznek, a tisztításokat pedig június végére befejezik. Szóval biztosra vehető, hogy a színház a kikötött időre teljesen elkészül.

A műszaki tanácsos kijelentését örömmel vették tudomásul.

Ezután a vasfedél szerkezet és a két karzat közötti vasszerkezetnél előfordult eltérések felett vitakoztak.

A vállalkozók ugyanis azt kérik, hogy a karzatoknál a szerkezetet két csoportba vegyék, mert ha egybe teszik, még a nyers vas árát sem fizetné meg a város. A szerződésben csak tévedés lehet, hogy egybe van véve az egymással szerves összefüggésben nem is álló szerkezet.

Az építés-vállalkozók és a *Walser*-czég igazgatója szóval is igyekeztek kimutatni, hogy a feltételek és költségvetésben van a hiba.

A nyilatkozatra felhívott *Hellmer* Henrik pedig kijelentette, hogy a feltételek és költségvetésben, valamint a szerződésben nincs tévedés.

Kikinday Gyula szintén azt hiszi, hogy tévedés forog fenn, mert a nyers vas magában olyan drága, mint a vállalati összeg.

A kérdést kiadták jogi vélemény adása végett *Dús* László városi főügyésznek.

A vasfedél szerkezetre vonatkozólag az volt a kérdés, hogy a falazat belső részétől számítassék-e a szerkezet mérése, vagy a fal külső részétől.

A bizottság a szerződés szövegét vételekhez képest a fal belső részétől veszi a számítást.

Javasolni fogják még a tanácsnak, hogy a jelző készülékeket házilag készíttesse el.

A villamhárításra, a villamos tüzelő és ellenőrző, valamint szócső készülékre hirdessen pályázatot a tanács, továbbá létesítsen közvetlen telefon vezetékét a színház és tüzelő őrtanya között.

Emlékszünk még jól arra az élénk, sőt elkeseredett vitára, a mely a színház építőbizottság egyik ülésén lefolyt, abból az alkalomból, hogy a színház-tervező czég egyik tagja erősen kardoskodott a mellett, miszerint a színház díszítési és művészi munkái bécsi vállalkozók, illetve művészek részére bizassék, mert csak ezeket tartja a munkák végzésére képeseknek s csak ezekért vállal felelősséget.

A bizottság tagjai azonban más véleményben voltak, mert a magyar iparos és művészeket is képesnek tartották a szükséges munkálatok kellő elkészítésére.

A színház szobrászati munkáit Feller Ferencz nagyváradi fiatal szobrász vállalta el. Sokan kételkedtek, hogy a vita által csak fokozott kíváncsiságot tudja-e elégíteni, de a kik ismerik Peller tehetségét, biztosra vették, hogy olyan munkát fog produkálni, amely a legmesszebb menő műgényeket is kielégíti s elégtételt szerez a kétségbevitelt magyar művészetnek.

Peller Ferencz szobrász már jórészt elkészítette a belső szobrászati munkáknak. Mind megannyi egy-egy igazi gonddal, műizléssel, tudással, művészettel készített darab.

Természetesen a legkiválóbb alkotás a színház homlokzatára a háromszögbe (tympanon) helyezendő szoborcsoportozat.

Ut alak lesz a csoportban, mely 3 méter közép-magasságú és 14 méter szélességű.

Középen remek kivitelben 3 méter magas a Hungária alakja, kezében a magyar czimeres paizs, más'k kezében kard.

A főalaktól jobbra két hatalmas női alak. Az álló alak a zenét ábrázolja, a mellette fekvő nő álarcczal kezében a színművészetet jelképezi.

A főalaktól balra óriási, szakállas férfi a költészet jelképe, kezében lant nyugszik. Mögötte fekszik a tragédia személyesítője: egy fekvő férfi alak, kezében törrel.

Az alakok meglepően karakterisztikusok. bonczani tekintetből is kifogástalanok. Akik látták, teljes dicsőrérettel halmozzák el.

De ennél nagyobb elégtétele is van Pellernek. Tegnap Hellmer Henrik bécsi műépítész megtekintette a szobrokat s meglepedését nyilvánította.

A szobrok most agyagba vannak mintázva. Ha az utolsó simításokat is bevégzik, gipszbe öntik a szobrokat s az így készült mintákba műköből nyomják ki.

Ezek a szobrok igazolják, hogy az ilyen munkákért nem kell okvetlen Bécsbe szaladni, mert Nagyváradon is meg tudják csinálni.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

Febr. 24. Az országos honvéd segélyző-egylet közgyűlése.
Március 8. Bihoreána közgyűlése.
Március 11. A Szigligeti-Társaság közgyűlése.

* Ferencz Ferdinánd főherczeg házassága. A »Magyar Estilap« közlése nyomán már egy héttel ezelőtt tudtul adtuk, hogy Ferencz Ferdinánd főherczeg e hó 6-án morgánatikus házasságra lépett Chotek Zsófia grófnővel. Most ezt a tényt, melyet eddig itthon erősen iparkodtak titkolni, megerősítette a *Sächsisches Tagblatt* is, amely ugyanigy mondja el a házasságkötést, tudniillik, hogy Ferencz Ferdinánd a Mura mellett levő Bruckban e hó 3-án kötött nagy titokban morgánatikus házasságot Chotek Zsófia grófnővel. A »Sächsischer Tagblatt«-nak azt a számát, melyben a hír megjelent konfiskálták.

* Kinevezés. Az igazságügyminiszter Holics Béla budapesti és Moldoványi László nagyváradi joggyakornokokat a tenkei járásbírószághoz aljegyzőkké nevezte ki.

* Farsangi színelőadás a Szent-József intézetben. A Szt.-József intézet növendékei f. hó 25-én tartják meg az intézet dísztermében farsangi színelőadásukat, mely alkalommal az intézet növendékei elő fogják adni *Pokorny E. Az igazgató ur* című művét a következő szereposztással: Alapos, iskolai igazgató: Prág Ferencz; Lajos fia: Kiss Ernő; Vézna, tanító-jelölt: Pataky Arnold; Vaskos czirkusz-igazgató: Takács Béla; Hannibal, műlovagló: Bart István; Jeromos házi szolga: Huszár László. Ezt megelőzőleg *Strébelyi Gyula* Gabányinak *Az öngyilkos* cz. monológját szavalja el. A színi előadás kezdete d. u. fél 5 órakor.

* A miniszter példája. A legújabb jelszó minden vonalon, hogy támogassuk a hazai ipart. Régebben is hangoztattuk ezt, de csak a pusztában elhangzó szó volt; míg most a miniszteriumból indult ki s úgy látszik a kereskedelmi miniszter egészen komolyan megakarja valósítani a régi óhaját: a mit itthon kapni lehet, ne adjunk külföldre érte pénzt. Eklatáns példa erre *Hegedüs Sándor* miniszternek nemrég kiadott körlevele a hatóságokhoz, a melyben tudatja, hogy Morandini Román és Tamás nagykanizsia vállalkozókat az összes, tárczája körében előforduló közmunkák és közszállításokból kizárta, mert a barcsi dohánybeváltó telep raktárához szerződés ellenesen külföldi gyártmányú vasoszlopokat szállított s a hatóságot az áru származása tekintetében megtéveszteni iparkodtak. — Így járhatnak el az összes törvényhatóságok építkezéseiknél s akkor nem lenne frázis a hazai ipar támogatása.

* Emléktáblát *Andrássy Gyulának!* Gróf Andrássy Gyula halálának tíz éves évfordulója alkalmából a »Magyar Tengerpart« konstatálja hogy a nemzet megfeledkezett emléktáblával megjelölni azt a házat Voloscában, a hol a nagy államférfiu meghalt. Lendületes vezércikkben fordul az egész nemzethez eme mulasztás pótlása végett és bizottságot alakítván, mindjárt meg is kezdte a gyűjtést. Gróf Szapáry László kormányzó 100 koronával elsőnek járult a gyűjtéshez. Fiumében a czikk élénk visszhangra talált és remélik, hogy az egész magyar sajtó csatlakozik a megindult gyűjtési akcióhoz.

* A megsértett derecskei tanítók. A *M-g* tegnapi száma írja a következő felháborító esetet, melyet egy a dologban érdekelt fél jelentett be egy panaszos levélben az illető lapnak:

»A mások rovására üzött hatósági humor-nak nem mindennapi esetéről értesítenek minket a biharmegyei Derecskéről. Az ottani főszolgabíró ugyanis rendeletet intézett a tanítókhöz, a melyben figyelmezteti őket, hogy mellékfoglalkozást csak az iskolai felsőség engedelmével üzhetnek és felhívja őket, jelentsék be, van-e mellékfoglalkozásuk és van-e arra engedélyük. Eddig nincs a dologban semmi különös. Ezt a rendeletet azonban jónak látta a főszolgabíró ur olyan úrlapon kiadni, a mely az adó alá kerülő ebek bejelentésére szolgál. Természetesen, ez az elbánás mélyen sértette a tanítók önértékét, a kiknek soraiban nők is vannak. Hivatalos levelet intéztek a főszolgabíróhoz, a melyben minden sértés nélkül, de önértékes hangon tiltakoztak emberi méltóságuk ilyen lealázása ellen, a mely, mint a hozzánk érkezett levél szatirikusan megjegyzi, »egyszerre eldönti, hogy a tanítók milyen ragszótálya tartoznak.« No hiszen ezzel járták meg csak meg a tanítókat! A főszolgabíró kihágási eljárást indított ellenük a hozzá intézett levél miatt, maga elé czitálta őket és fejenkint 10—10 forint bírságot rótt ki fejükre. Így hát a megsegényítésen felül még büntetést is fizethetnek. Megfellebbezték ugyan a büntetést kiszabó határozatot az alispánhoz, de a mostani közigazgatási rendszer mellett nagyon kevés reményük lehet arra, hogy ügyük méltányos, igazságos, pártatlan elbírálásban részesül.«

Az esetnek mi is utána jártunk és tényleg úgy történt, a mint a nevezett lap írja azon különbséggel, hogy a nevezett *eb-bejelentő* nyomtatott ív mellékelve volt ahoz az irathoz, melyben felszólítást intézett a főszolgabíró a tanítókhöz. Ez ügyben még *Szunyogh Péter* alispán nem döntött, de mi hiszünk tárgyilagosságában, igazságérzetében, hogy igazságosan elfogja dönteni, hogy kinek van igaza: — a derecskei tanítóknak, vagy *Fráter Barnabás* főszolgabírónak.

* Árverelik a demokrata kört. A csak nem régiben alakult *Magyar Nemzeti Demokrata-párt és Munkáskörnek*, ugylátszik igen rosszul megy a sorja. Erre mutat a hivatalos lap tegnapi számának egy árverési hirdetménye, amely szerint a demokrata kör összes ingóságára ma délelőtt fél tizenkét órára ki van tűzve az árverés.

* A kirakatok szemérmertlenségei ellen. Szeged városa nem rég a színházát füstölte ki, az erkölcsrontó miazmák ellen és most a kirakatok ellen fordul. A rendőrség ugyanis sorra járja a kirakatokat s a szemérmertlen képeket egytől-egyig eltávolíttatja. *Nagyvárad* egyszer már tanult Szegedtől s behozta a színházi cenzurát és most ismét itt az idő, hogy tanuljon. A kirakatok bővelkednek nálunk is szemérmertlenségekkel, a melyekre a rendőrség ügyet sem vet, de igen az iskolás gyermekek, a kik sűrű csoportokban állják körül e kirakatokat.

* A debreczeni diákkongresszus. Több szép tervnek kivitele, így a magyar ifjuságnak a párisi nemzetközi diákkongresszuson való képviseltetése, a hazafiatlan román diákokkal szemben való állásfoglalás s a magyar ipart pártoló szövetkezethez az ifjuságnak csatlakozása, mind az ideai diákkongresszus határozatától függ. Ezt a kongresszust, mint régebben már említettük is, a magyar ifjuság a tavalyi kolozsvári értekezlet határozatának megfelelőleg Debreczenben óhajtott tartani, kapcsolatban az ottani jogakadémia 100 éves jubileumával. A jubileumot azonban a jogakadémiai tanács a jelen évről bizonytalan időre hivatalosan elhalasztotta, így a debreczeni ifjuságnak, hacsak ígéretét s adott szavát meg nem akarja szegni s a fenti nemes tervek megoldását el nem akarja odázni, úgy teljesen különálló kongresszus rendezésébe kellett bele mennie. A kongresszust április végére tervezik, de az előkészületek már ma is széles mederben folynak. Ennek tulajdonítható, hogy a budapesti *Egyetem kör* elnöke, *Köpezsdy Dezső* tegnap Debreczenben járt, érintkezésbe lépett az ottani ifjuság vezetőivel és ő, valamint *Kun Béla*, a joghallgatók segítő egyesületének elnöke s *Boross Lajos*, a »Debr. Főiskolai Lapok« szerkesztője tisztelegtek az iskolai hatóságok fejeinél dr. *Ozory István* jogkari dékánál s dr. *Erdős József* h. akadémiai igazgatónál, kik mindketten megígérték pártfogásukat s közbenjárásukat a kongresszus érdekében.

* Tűz. Tegnap este 10 óra tájban nagy tűzi lárma riasztotta föl a város lakosságát. A tűz a Városliget mellett *Rácz Mihály* főjegyző házában volt. A csupa növényből és avarból álló kerítést ugyanis valaki gonosz csinyből meggyújtotta s az nagy lánggal szikrázva, ropogva égett végig. A kivonult tűzoltóság megakadályozta a tűz továbbterjedését.

* Halálozás. Részvételt vettük a következő gyászjelentést: Özv. Kovács Józsefné szül. Freimann Teréz a maga, valamint testvérei: Kovács Mária férj. Schmutzler Jánosné és gyermekei; Kovács Emilia férj. Kovács Lajosné és gyermekei; és nagynénje özv. Csája Lipótné, valamint számos más rokon nevében is fájdalomtelt szívvvel tudatják a legjobb férj, testvér, sógor és rokonnak *Kovács Józsefnek* folyó évi február hó 23-án reggeli 7 órakor életének 44-ik s boldog házassága 16-ik évében a mindenható rendelkezése folytán történt gyászos elhunylát. A megboldogult drága halott földi

maradványai ugyan e hó 25-én d. u. 2 órakor fognak a Nagy-Körös-utca 695-ik számú háznál a gör. kath. egyház szertartása szerint be-szenteltetni és a központi temetőben örök nyugalomra tételni. Mely végtisztesség tételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívattak. Nagyváradon, 1900. február hó 24-én. Béke porairal!

* A Biharmegyei bank jótékonykezéltre. A Biharmegyei keresk. ipar és terményhitel bank igazgatósága a f. évi közgyűlés által jó-tékony és közművelődési célokra megszavazott összeget következően osztotta fel: A nagyváradi városi árvaháznak, alapítványának 13-dik rész-lététől 200 korona, a keresk. korodának 50 kor., az izr. nőegyletnek 50 kor., a koldusápoló in-tézetnek 50 kor., a gyermekbarát egyletnek 50 kor., a szépitési egyletnek 50 kor., a köz-ségi tanítók segélyegyletének 50 kor., az önkéntes tűzoltó egyletnek 50 kor., az elaggott iparosok menhelyének 50 kor., a városi tisztviselők nyugdíjalapjára 50 kor., a zenekedvelők egyesületének 50 kor., a népkönyvtárnak 50 kor., a keresk. tanintézetnek 60 kor., a várad-velencei református templomra 50 kor., a várad-velencei és váraljai népkörnek 40 kor., a bi-harmegyei és nagyváradi nőegyletnek 50 kor., a biharmegyei történelmi és régészeti egyletnek 50 kor., a biharmegyei jegyzők nyugdíjalapjára 50 kor., a Nagyváradon felállítandó Szacs-vay szoborra 50 kor. Összesen 1100 korona.

* Öngyilkos bur tabornok. Ferreira oren-jei bur tabornok, a Kimberleyt ostromló bur sereg parancsnoka, mint Londonból telegrafál-ják, főbelötte magát. Mikor az angolok bevonul-tak Kimberleybe, Ferreira összehívta tisztjeit s így szólt hozzájuk:

— Boldogtalan vagyok, hogy nem a csatában halhatok meg. Az én nevemhez tapad az az örökös szűgyen, hogy én voltam az egyetlen bur vezér, a kit megverték! Ezt én nem tudom eltűnni.

Ezután megparancsolta a katonáinak, hogy csatlakozzanak Cronje seregéhez s mikor a csapatok elindultak, főbelötte magát.

* Emberhalál — négy krajczárért. Két kőkerü kőműves Kara Mátás és Üveges Antal munka után, melyet közösen vállaltak fel és közösen végeztek, a munka díján megosztandó, elmentek a korcsmába. Ott előbb bort rendeltek, elidögáltak, aztán a bort a közös keres-ményből kifizetvén, a megmaradt pénzen megosztózkodtak. Az osztózkodásnál Üveges úgy találta, hogy neki a társa négy krajczárral kevesebbet adott, mint kellett volna. E miatt aztán vitatkozni kezdtek. De mert a hosszas vitatkozásban megszomjaztak, újra bort rendeltek. Üvegest bántotta azonban a négy krajczár. Mikor már mind a ketten jól eláztak, házafelé indultak, utközben ismét szóba került a négy krajczár, minek következtében a két jó barát között kitört a háboru és elkezdtek verekedni. A verekedésnek az lett a vége, hogy Kara úgy összeszurkálta Üvegest, hogy az még azon éjjel belehalt a seibe. Kara másnap, amikor kijö-zanodott és az esetet megtudta, öngyilkosságot akart elkövetni, de szándékában a csendőrség megakadályozta és átadták a bíróságnak.

* Szélvészokozta baleset. Az a heves szél-vész, a mely tegnap a fővárosban dühöngött, nem egy balesetnek volt az okozója. Az orkán lekaptá a czégtáblákat, embereket döntött fel, úgy, hogy többen szenvedtek kisebb-nagyobb sérüléseket. Még a város belső területén, a nagy házak közt csak hagyján volt a dolog, de a városon kívül iszonyatos erővel tombolt az orkán, úgy, hogy szinte lehetetlenné tette a közlekedést. Ez a téli vihar a kültelkeken nagy szerencsétlenséget okozott. A Csömöri-uton levő 186. számú órháznál tegnap délután le-zárták a vasuti sorompót, minthogy jelezve volt, hogy egy tehervonat fog arra haladni. Az orkán azonban oly erővel fektűt nekia sorom-pónak, hogy kilökte a keresztben fekvő hatalmas gerendát. Éppen akkor haladt arra, a sorompó mellett, a 411. számú villamos kocsi. A gerenda oly óriási erővel vágódott neki a villa-mos kocsinak, hogy ennek eleje egészen össze-törtött. S a súlyos gerenda, melyet az orkán teljes vehemenciával vágott neki a kocsinak, úgy megrázta a villamos vonatot, hogy a benne

ülők leestek üléseikről. Egy asszony, Karbari Józsefné, szül. Jantsik Erzsébet a kocsi köze-pén állott a katasztrófa pillanatában. A szegény nő elbukott, nekiesett egy padnak és a száját úgy odaütötte egy üléshez, hogy a két fogsora teljesen kitörtött. Karberné csupa vér lett s a mentők vitték el a rózsá-utcai 6. szám alatt levő lakására.

* Janner Ferencz öngyilkossága. Bécs-ben óriási szenzációt és konsternációt keltett ma az a hír, hogy Janner Ferencz színházigaz-gató tegnap délelőtt öngyilkosságot követett el. A hír valóban bizonyult. Janner tegnap délelőtt 9 óra tájban hazulról a színházba ment. Ott né-hány rendelkezést tett, de a személyzet észre-vette rajta, hogy kedvetlen és nagyon lehangolt. Csakhamar el is ment s nemsokára rá erős durranást hallottak a színházi irodából. Beha-toltak és borzadva látták, hogy Janner átlőtt koponyával halva fekszik a szőnyegen. Az igazgatót zilált anyagi helyzete kergette a halálba.

* Megégett gyermekek. Borzalmas halál-lal halt meg e hó 20-án Szemeréden két kis gyermek, a kik mint levelezők írja, a szülői gondatlanságnak estek áldozatul. Bozoki Andrásné szemerédi özevgy asszonynak valami ügyes-bajos dolga akadt a község házában, a mi miatt távoznia kellett hazulról. Mielőtt elment volna tüzet rakott a kemenczébe. Két kis gyermekére a 4 éves Erzsikére és a 6 éves Jánoskára ráparan-csolt, hogy játszanak az asztalnál, míg ő haza jön és hozzá ne nyuljanak a kemenczéhez. Ezután eltávozott hazulról, s az ajtót rázárta a két gyermekre. Az asszony elmenetele előtt kovászt készített s a gyermekeknek az az ötlet-tük támadt, hogy kenyeret fognak sütni. A kis leány ki is vett egy darab kovászt a teknőből s miután azt jól meggyurta beletette a kemen-czébe. E közben a láng kicsapott a kemenczéből; a kis leány könnyű ruháskája egyszerre meggyuladt. Ijedtében elkezdett futkosni és sivalkodni, a kis fiu pedig testvérét akarván menteni az égő ruhát leakarta tépni róla, mi-közben az ő ruhája is meggyuladt. A nagy lármára és sivalkodásra a szomszédszobába lakók beakartak hatolni a szobába, de azt zárva találták, s mire az ajtót betörték a két gyermek már egészen össze volt égve. Bozokinét rögtön értesítették az esetről, de mire megérkezett a kis leány már halva volt, a kis fiu pedig még aznap éjjel szintén meghalt. Az előjáróság a gondatlan anyát feljelentette a bíróságnak.

* Leszakadt lift. Egy fiatal napszámos embernek a könnyelműsége és vakmerősége miatt tegnap délután nagy szerencsétlenség történt Budapesten a Szent-királyi-utca 32. számú házában. Naszády György 18 éves nap-számos abban a házában azzal volt elfoglalva, hogy a padlásról ruhákat szállított le a föld-szintre. Használta pedig erre a célra az áru-szállító-liftet, a mely ott be van rendezve. Személyszállításra azonban a gép nem használ-ható, sőt van is minden emeleten egy figyelmez-tető tábla, a mely a leghatározottabban meg-mondja, hogy az emelőgépet emberek szállítá-sára használni tilos. Naszády ezzel a tilalom-mal egyszerűen nem törődött. Alaposan meg-arakta a masinát, azután ráállt ő is és le akart bocsátkozni a mélységbe. Egy darabig ment is a dolog. De a másik emeletnél a tulságos te-hertől egyszerre csak elszakadt a lift láncza és Naszády lezuhant. A legény életveszélyes sérülé-seket szenvedett, úgy, hogy a mentők a közeli klinikára szállították.

* Rablógyilkosság. Varga János, hajdu-bagosi jómódu gazda — mint nekünk írják — e hó 21-én este együtt ült családjával, amikor este 9 óra felé négy álarcos rabló toppant a szobába. A rablók megjelenése Vargát, ennek nejét és a cselédleányt, valamint a két kis gyereket annyira megijesztette, hogy nem tud-tak szóhoz sem jutni. A rablók a pisztolyok csövét Varga mellének szegezték és pénzt kö-veteltek. Varga azt felelte, hogy nincs pénze, mire az egyik rabló a fegyvert elsütötte s a következő pillanatban Varga átlőtt mellel ösz-szerogyott. Ezután a rablók Vargának a nejét, gyermekeit és cselédjét átkisérték a másik szobába s otthagyták óvatosságból, egyik rabló társuk felügyelete alatt, a többiek pedig hozzá-

láttak a lakás átkutatásához. A kutatást tel-jesítő három rabló összeszedett mindent, ami csak elvihető volt a házában. Nagyobb összeg készpénzt találtak a szekrényben, azonkívül sok értékes ruhaneműt és egyéb régi éksze-reket. Az összeszedett ruha és ágyneműt, va-lamint a kamrából előkerült zsirt és egyéb élelmi czikkeket kocsira rakták s azzal a fe-nyegéssel távoztak, hogyha lármát esapnak agyonlövik őket is. A hogy a rablók eltávoztak, Vargáné azonnal segítségért kiabált, mire a szomszédok összefutottak, de már ekkor a rablóknak nyoma veszett. Az esetről még azon éjjel értesítették a margittai csendőrséget, hon-nan Kunits József csendőrhadnagy vezetése alatt nagyobb számú esendőrség vonult ki Hajdu-Bagosra s erélyes nyomozást indítottak, de eddig még nem sikerült a vakmerő rablóknak nyomára akadni.

A telekkönyvvezető öngyilkossága.

Budapest, febr. 23.

A kisebb állami hivatalok szárazmalma agyontaposott egy aggastyánt. A szegény öreg ember 42 évi szolgálat után előbb koldus, utóbb öngyilkos lett, a valódi czifra nyomoruság ál-dozata.

Az áldozatot Budapesten mindenki, ország-szerte minden ügyvéd és bíró ismerte: König Lászlóról van szó, a ki a telekkönyv létezése óta a székesfőváros telekkönyvét vezette.

A szerencsétlen ember 42 évi szolgálat után tavaly ment nyugdíjba, azóta díjnokosko-dott itt is, vidéken is, míg végül e hó 9-én a trencsénmegyei Bán községben nyugdíjas nyomoruságának egy jól irányított revolverlövéllyel hirtelen véget vetett.

König László, a ki 68 éves kort ért el, igen előkelő trencsénmegyei család sarja. Egyik unokatestvére udvari tanácsos és a királyi kabinetiroda főnöke. Középiskolai tanulmányait otthon, Vágulhelyen végezte, majd felkerült Bécsbe a Pázmáneumba; szóval katolikus papi pályára készült. König el is végezte a theolo-giát, de pap nem lett belőle. Kivetkőzött még felszentelés előtt és otthon, Vágulhelyen, ahol atyja vagyonos és tekintélyes polgár volt, be-állt még az ötvenes években az osztrák ka-taszterhez hivatalnoknak. Mikor 1868-ban a magyar kataszteri munkálatok kezdődtek, Tren-csénmegyében kataszteri főbiztos lett.

1862-ben jött Budapestre és itt a telek-könyv előkészítő munkálatainál dolgozott, a telekkönyv életbeléptetésekor kinevezték telekkönyvvezetőnek. Ebben az időben meg is nősült és eleinte igen szépen és gondatlanul élt, mert vidékről vagy 30.000 korona örök-lött vagyont hozott magával. Később, mikor gyors egymásutánban három gyermeke, egy fiu és két lánya született, az akkor 900 frtos fize-tés mellett a vagyon gyorsan elapadt. Mire a gyermekek felnőttek, a fizetés elérte ugyan a lehető legmagasabb fokot, az 1300 frtot, de a vagyon helyébe már adósságok jöttek.

A kedves, jovialis férjükből elkeseredett, mogorva öreg ember lett. Ideje javát Ujpesten, Illek Vincze ujbpesti plébánosnál töltötte, a ki még a Pázmáneumból barátja volt. Otthon — volt neki is Ujpesten egy adóssággal terhelt házikója — nem igen szeretett tartózkodni, mert nem volt képes a család igényeit kielégi-teni. Tavaly egyetlen fia Oszkár, a ki jogász volt, a Kisfaludy Színház egy tagjával szerelmi regénybe keveredett és ennek során agyon-lötte magát.

A megtört König ekkor nyugalomba vo-nult. Ezzel elesett a 400 forintos házbértől és asszonnyal és két leánnyal kénytelen volt 600 forintból megélni. Fizetésének, illetőleg

nyugdíjának többi 700 forintját a hitelezők lefoglalták. Ilyen körülmények között az öreg ur egy havi nyugalom után a pestvidéki telekkönyvhöz állott be napidíjnak egy forint napi fizetéssel.

Igy sem tudott megélni, hát elment haza Vágúhelyre ugyancsak napidíjnak. Ugy okoskodott, hogy ott mégis egymagában megélhet a napidíjból, a Budapesten megmaradt család viszont megélhet a napidíj le nem foglat részéből. Ugy látszik, hogy ebben a számításban is csalódott és végül megsokalta az édes nyugalmat és véget vetett a terhes életnek.

IRODALOM.

Közgazdasági Tanulmányok czimen igen becses és kiváló szakmunka jelent meg *Leitgeb* Imre derecskei földbirtokostól. A különös érdekességet első sorban az adja meg a munkának, hogy számtalan új oly adatokat tartalmaz Németországgal való kereskedelmünk-ből, melyeket a Németországgal kötendő új szerződések kötésénél figyelmen kívül hagyni nem lehet, az adatok újságánál, fontosságánál fogva is. — A munka — melyből a szövetkezetek jövőjének sorsa s a kisgazdák helyzetének alakulására vonatkozó adatok is kiváló figyelmet érdemelnek — háromrésze oszlik. Az első részben Németország gyümölcs piacát, a másodikban Németország élő állat és hus bevitelét, a harmadik részben pedig az állati termékeket tárgyalja. Mindháromnál fővonatkozással és kapcsolatban Magyarországra is kiterjeszkedve. — Magyarország jelenlegi Németországba irányított exportján, a jelen viszonyok szerint csak egy tudna egészen megfelelni, ha az élő állat export helyett a feldolgozott alakban leendő forgalomba hozatal terére lépne.

Ép így a baromfitermékek kivitele közgazdaságunk jövőjénél sokkal fontosabb, főleg vagyonsodási, gazdasági szempontból, mint hinnénk. Élőállat kivitelünket csökkenteni igyekeznék első és legfőbb piacunkon, Németországban, melynek — épen a feldolgozott alakban való szállításnál — jelenleg, a mi kárunkra, legkiválóbb szállítója Dánia. Mi, ha az ugyszólván már-már elvesztett német piacot visszazerezni akarjuk, kénytelenek leszünk Dánia példájára, teljesen a feldolgozott alakban való értékesítés terére lépni. — A könyv mindezen kérdésekkel alaposan foglalkozik. Ajánljuk az érdeklődő gazdák figyelmébe. Szerző czime Leitgeb Imre földbirtokos, Derecske (Biharm.) Kívánatra szívesen küld a szerző tiszteletpéldányi, ingyen, díjmentesen a magyar gazdaközönségnek.

Igazságszolgáltatás.

Mennyibe került a két esküdtzéki tárgyalás? Az új bünvádi eljárás igen nagy költséget ró az államra, ami eddig még nagy részben nem volt meg. Ez ideig az államkincstár csak a tanúk és szakértők díjait fizette ki, míg most már az esküdtek díjait is az államkincstár fizeti, amit ugyan, ha a vádlottat bünsnek mondja ki, a vádlott köteles fizetni, azonban a legtöbb vádlott vagyontalan s így e költségek az állam kincstárát terhelik.

Az esküdtek díjazása igen nagy terhet ró az államra, mert a helybeli esküdt két, a vidéki három forint napidíjat kap s ezen felül a vidéki esküdt az utazási költségét. Egy-egy tárgyalásra negyven esküdt van behíva s ezeknek akkor is jár a napidíj, ha nem sorsolják ki őket.

A Váradon megtartott két esküdtzéki tárgyaláson e czimen a törvényszék *háromszázhuszonkét* koronát utalt ki tegnap az esküdtzéknek. Ez az összeg aránylag kicsi, amenny-

nyben csak mintegy tizenhatsz esküdt kérte költségeinek megállapítását, a többiek nem.

Ha ezen összeghez hozzávesszük a tanúk s szakértők díjait úgy a két tárgyalás költsége az *ötszáz* koronához közel vannak.

Az első esküdtzéki tárgyalás Debreczenben. Az új bünvádi eljárás értelmébeni esküdtzéki főtárgyalások az ország legtöbb törvényszéke előtt folyamatban vannak. A *debreczeni* ki. törvényszék palotájába az új rend márczius 20-án vonul be. Az első ügy *Kuti* Gábor bűnügye lesz, a kit emberölés miatt helyeztek vád alá. A második ügy, mely 22-én kerül esküdtzék elé, Kis Gábor rablási ügye. 24-én sajtóügyben fog folyni az esküdtzéki tárgyalás. 26-án tárgyalják Bojti Károly halált okozott testisértési ügyét. Márczius 28-án tárgyalják Bodi Ferenc szintén halált okozott testisértési bűnügyét.

A nagyváradai kir. tábla elintézt ügyei.

Előadó: *Molnár Géza.*

- 4578 Kárpáti Miklós lopás — helyben hagyva.
4584 Nagy Imre emberölés — részben megváltoztatva.
4589 Flonta Floare orgazdaság — helyben hagyva.
4645 Veinberger Mihály testisértés — helyben hagyva.
4936 Szimucz Vaszali testisértés — helyben hagyva.
4657 Kovács Gábor lopás — részben megváltoztatva.
4697 Popa Gavrilla Petre testisértés — helyben hagyva.
4709 Józsa Ferenc testisértés — helyben hagyva.
4750 Bódis Péter sikkasztás — helyben hagyva.
4599 Ifj. Antal Mihály magánlaksértés — h. hagyva.
4600 Kucsula Péter lopás — h. hagyva.
4617 Alb Tógyer lopás — rendelet.
4646 Pallagi Mihály rágalmazás — helyben hagyva.
4647 Kisded Sándor rágalmazás — helyben hagyva.
4652 Taresi Sándor lopás — feloldva.
4667 Birnbaum Hermanné lopás — megváltoztatva.
4668 Gergely Aladár testisértés — helyben hagyva.
4752 Szakál László lopás — részben megváltoztatva.
4759 Luka Floráné lopás — h. hagyva.
4782 Kupi János közcsend elleni kihágás — rendelet.

Előadó: *Balogh Samu.*

- 4843 Szegfű Rudolf család — rendelet.
4844 Szibi Áron halált ok. testisértés — megváltoztatva.
4855 Balogh János és társa magánokirat hamisítás — helyben hagyva.
4784 Libercz György testisértés — rendelet.
4861 Szücs Sándor testisértés — helyben hagyva.
4862 Kassai Mária becsületsértés — visszautasítva.
4863 Triff Tódor becsületsértés — visszautasítva.
4864 Mújerlucz Gáborné testisértés — helyben hagyva.
4865 Fenesi Imre becsületsértés — visszautasítva.
577 Klein Adolf lopás — helyben hagyva.
5858 Matye János rágalmazás — helyben hagyva.
4849 Deák Mihály rágalmazás — helyben hagyva.
4870 Mihelyes György lopás — megváltoztatva.
4874 Morgós Flore rágalmazás — részben megváltoztatva.

Előadó: *Harmathy Károly,*

- 87 Ursusz Flora erőszakos nemi köz. — rendelet.

- 4821 Jován Mitru sikkasztás — h. hagyva.
4823 Lichtmann Márton közegészség elleni kihágás — helyben hagyva.
4895 Kulcsár János rágalmazás — részben megváltoztatva.
4896 Schlézinger Ignác rágalmazás — helyben hagyva.
4939 Vas Sándorné rágalmazás — helyben hagyva.
4941 Mészáros Andrásné testisértés — helyben hagyva.
4981 Zsugye Péter lopás — részben megváltoztatva.
4985 Czurkás Demeter testisértés — helyben hagyva.

TANUGY.

Szünet az ipariskolában. Tudatom a t. tanoncztartó mester urakkal, hogy f. hó 25-én — vasárnap — az ipariskolai előadások nem fognak megtartatni. Nagyvárad, 1900. febr. 24. *Szűts* László iparisk. igazgató.

A földrajzi oktatás módszere. *Vadaj* József községi tanító nemrég a Magyar Földrajzi Társaság ülésén igen tanulságos felolvasást tartott a földrajzi oktatásról. Sajnálattal említi föl a közönség nagy járatlanságát a földrajzban s ezt a földrajzi oktatás hiányának tudja be. Javaslatait a földrajz tanítást illetőleg a következő pontokban foglalja össze:

1. A népiskolai földrajzi oktatás az érvényben levő állami tanterv szerint is tulajdonképpen a II-ik elemi osztályban kezdjük, mert a II. osztály tananyagát képező beszédértelemgyakorlatban már földrajzi fogalmak is vannak.

2. A harmadik elemi osztályban a rendszeres földrajzi oktatás rajzoltatással kísérendő, még pedig mindjárt a felfogás alkalmával, tehát az iskolaudvar, a község, a határ, a járás és vármegye s ennek felfogása közben felmerülő minden fogalom, mely a térképen érzékelhető, nem csupán szemlélet és szemléltetéssel, hanem rajzoltatással legyen kísérvé.

3. Az előnyomott térkép-vázlatokon a növénydekek ne úgy rajzoljanak, hogy az előnyomatot kísérvék, hanem a térkép-vázlaton hiányzó földrajzi részleteket tüntessenek fel.

4. A földrajz tanítás menetét földrajzi játékok és gyakorlatok kísérvék.

5. A jelenleg még mindig sok helyen gyakorlatban levő szövegbetanultatás mindenáron mellőzendő s az értelemmel és a növénydekek tevékeny közreműködésével kísért öntudatos tanulással helyettesítendő.

6. A színes térkép-olvasást szintén színes-térkép-rajzolás kísérvé minden fokon.

7. A földrajz tanítást, kivált Hazánk földrajzának tanítását intenzívebbé teendő, a tantestület tagjai igyekezzenek az egyes vidékek földrajzi viszonyait személyesen megismeri. Kívánatos, hogy ilyen tanulmányutakat tevő tanítók kivételes uti kedvezményekben részesüljenek.

8. A földrajzi oktatás egészben véve legyen élénk, közvetlen és a további megismerésre vágyat keltő.

MULATSÁG.

FARSANGI NAPTÁR:

- Febr. 24. Tiszti estély.
Febr. 27. A jogászok táncestélye a kereskedelmi csarnokban.
Febr. 27. Zenekedvelők jelmez-estéje.
Márcz. 4. Az ev. ref. Énnekkar dalestélye.

Zenekedvelők bálja.

A nagyváradai Zenekedvelők Egyesülete által rendezendő táncestélyt, mely f. hó 27-én a Sasban lesz megtartva, trifás hangverseny vezet be. A rendezőség ez uton is kéri a hölgyeket, hogy a toillettek egyszerűsége által a mulatságnak minél *házasabb* jellegét kölcsön-

nőzni sziveskedjenek. A hangverseny műsora a következő:

1. *Bur ábránd.* Előadja az angol házi ezred zenekarának megmaradt töredéke.
  2. *Herncsirek* tanár, mint elsőrangú hipnotizőr, a la Krause.
  3. *Cseh quartett.* Előadja négy Venczel és egy karmester.
  4. *Almatlan éjszakák.* Fantasztikus symphonia. Táncz, sip, dob, zene, zongora és kutya kísérettel, nagyszabású kritikai fináléval.
  5. *A négy piczi gésa.* Modern operette balett betéttel. Éneklők és tánczolóik: Réz Mihály, *Hranyiczky* Károly, *Vomácska* József és *Bodnár* János.
- Betanitotta és dirigálja: *Mezey* Mihály balet mester.
6. *Hastáncz.* Bemutatja: *Schmerovszky* József. Eredeti Labunszkaja kosztümében.
  7. *Nymphák éji mulatsága.* Szerenádé. Előadja a nagyváradi első női zenekar.
  8. *Dijbirkozás.* Réz Mihály és *Schmerovszky* József közt, a birkozás a közönség végkimerüléséig, esetleg még tovább is tart.
  9. *Meglepetés.*
  10. *Három cigány lehet, hogy több.* . . .
  11. *Carneval herceg temetése.* Nagy katonai gyászpompával, a sikerült temetést azonban nem a »Concordia pompes funébrés« fogja rendezni.
  12. *Mozgó székek.* Nagyszabású akrobata mutatvány az összes rendezőség által.
  13. *Táncz hajnalig.* Ha azonban a közönség kimerült idegei még akkor sem mondják fel a szolgálatot, a táncz reggelig tart.
  14. *Egyéb semmi.*

Felülfizetések az őrmesteri bálon.

A múlt hó folyamán tartott honv. őrmesterek bálján a következők fizettek felül:

Radnay Farkas kanonok 20 koronát, özv. br. Gerliczy Ferenczné szül. gróf Kornis Lujza urnő, Kucsovsky Lajos kanonok, Palotay László kanonok, Schiffner Ede kanonok, Szeif őrnagy, br. Escherolles Károly 10—10 koronát, Lőrinczy Dénes ezredes, br. Nagy Gyula őrnagy 8—8 koronát, Putnik Béla hadnagy, főt. Bunyitay Vincze apát kanonok, Noszlopy Emil százados, Latscher Viktor tábornok 6—6 koronát, dr. Bulovszky József polgármester, Szabó István kereskedő, Fröhlich János, főt. Aranyosy József, dr. Papp Oszkár ezredorvos, Baranyi László főhadnagy 4—4 koronát, Friss Egelber 3 koronát, Heler Gyula hadnagy, Kovács Dezső, Sebő Imre, Major Miklós őrnagy, Örlei Simon, Szabó Gyula, Latscher József hadnagy, Palatinus József százados, Peterdy László főhadnagy, Kurcz Ignác, Lőrincz András, Szlányi István százados, Lovetto Károly altábornagy, Szakács N., Stágel Kálmán, Kovács Sándor alezredes, Ormay Géza, Brenner Hugó főhadnagy kzt., Bozóky Gyula hadnagy, Hegedüs Jenő főhadnagy, Fábry Károly főhadnagy, Gruden Iván százados, K. Nagy Sándor (Budapest) 2—2 koronát, Bozsányi Béla százados, Galinszky Zsigmond százados, Hanzly József, Mere János, Fodor Mihály, Daróczy László, Matuczek János, Tokaj László, Juhász József, Szilvási N., Stadler N., Szilágyi Zoltán főhadnagy, Löfler Gyula, Szuchányi Lajos főhadnagy, Kohn Simon 1—1 koronát, Knach N., 60 fillér.

Felülfizetések. A Réti népkör által f.

hó 10-én megtartott tánczestély sikeréhez felülfizetéseikkel hozzá járultak: Harsányi József 6 korona, Fröhlich János 4 kor. Jochmann József és Lenk Antal 3—3 kor., dr. Thury Kálmán 2 kor. 50 fill., Gábor János 2 kor. 20 fill., Pander Samuel, Hanzly József, Papp Imre, Resorszki József és Magyary Jenő 2—2 kor., Ötvös Bertalan, Gergely N., Szőke Ferencz, Szalko Ferencz, Gazdag György, Álmosdi Illés, Pantin Leoné, Weisz Lipót, Morvay Vilibáld és Boross Imre 1—1 kor., Schadeberg Béla, Sziládky Ernő, Főriss Lajos, Marinkovich Sándor, Leukucza József, Kállay Albert, Kardos Kálmán, N. N. és N. N. 50—50 fillérrel összesen 45 korona 20 fillér, kiknek ez uton is köszönetet mond a rendezőség, nem mulaszthatja el, hogy Harsányi József vendéglősnek, ki a mulatság alkalmával kitűnő konyhája, tisztán kezelt borai és a mérsékelt számításával a jelen voltak meglegedését kiérdemelte, teljes elismerését nyilvánítsa. Nagyvárad, 1900.

február hó 23-án. A Réti Népkör nevében Gábor János elnök.

REGÉNY-CSARNOK.

Házasság procuratio utján.

— Vig beszély. —

Irtá:

4

Lauka Gusztáv.

I.

— Kedves férjem, hol tévesztél el sze-meid elől! Az isteni gondviselés, hogy fel-találtál — kiáltott Endivia és felém rohant.

A csejt azonnal felfogtam és megértettem. — Védni kezdtem elmaradásomat. Amint a kapitány meghallotta, hogy férje vagyok, durva hangon mondott »pardon«-nal odébb állott. En haza kísértem Endiviát, a hol azután thea mellett, élettörténetébe is beavattattam.

— Remélem azt se fogod tőlem meg-tagadni!

— Hogy tagadhatnék meg egy élettörté-netet attól, ki azt folytatni van hivatva. Kuszi Endivia — atyai az az család néven: Donáti, tizenkilenc éves korában lett nejevé Kuszi János jó módu vaskereskedőnek. — Hat évig boldog házasságban éltek, ekkor kiűtött a porosz-francia háboru. — János urban fello-bbant a hazaszeretet, és szerető nejét jó ren-den hagyva, távozott, soha többé vissza nem térve. — Kartácsdarab szíven találta. Utolsó szava Endivia volt. Társa azt hívén, hogy il-yevü salátát óhajjt, tele tömte a száját andi-viával. Történetünk hősnője özvegygé lett, csinos ház és kertés udvarral és tizenhat ezer forint készpénzzel.

Nem megvetendő parthie! jegyzé meg Bödry szemhunyorogtatva.

— Elhiszem hogy nem! És miután neked szántam, remélem nem kételkedhetel barátságomban. Miután pedig az idő egészen be-alkanyodott, légy szives követni, hogy jövendő-belidet egyelőre az ablakon bemutathassam.

Három négy utcán mentek át, amint Ödön töldszínti csinos és izléses, zöld zsalus ház előtt hirtelen megállott.

— E lakban alszik el és ébred fel a kel-lemdus Endivia.

Ödön az ablak mellé húzta barátját.

— A szép özvegy nyári pongyolában ült a pamlagon.

— Az elnök el volt ragadtatva.

— Kedves! Valóban kedves! A gyertya fényénél talán még hatásosabb, mint nap-világnál.

— Mindig elragadó! Gyertya világnál ragyogóbbak szemei; a nap fényénél jobban kivehető bőrének finomsága.

— Megemlítettél már előtte?

— Mielőtt láthattad és ő láthatott, nem akartam tekintélyedet kockáztatni.

— Nagyon helyesen! Mikor fogsz be-mutatni?

— Holnap a déli órákban.

— A látogatás előtt megnyiratom és bo-rotváltatom magamat.

— Tüdőszinü frakkodat vedd fel, abban harmincz évesnek nézess ki.

— Sokkal többet te se mondj, ha éveimet kérdezi!

— A világért se, sőt éveidet lehazudva, még azt is utána teszem, hogy huszéves ruga-nyossággal és szenvedélyességgel bírsz, és tekintve jó organismusodat és étvágyadat, mind ezen tulajdonaid az évek során át, még foko-zódni fognak.

— Csókollak nemes barátom. Ritka szív, mely turbékoló galamkával rendelkezik, s azt érdektelenül barátjának felajánlja. — Oh de még most be kell az ablakon tekintenem, mert szemben vannak velünk leirható és leirhatatlan szépségei.

Mindketten az ablakhoz közeledtek s beku-kucsáltak.

A most következő események, új pontot érdemelnek.

Menyörgésszerű hang riasztá meg a ku-kucsálókat.

Mire megfordulhattak volna, hogy a hatalmas torok tulajdonosát szemügyre vehessék, az ablakból jövő gyertya fényénél villogó kard-lapja tánczolt hátaikon.

— Spiczpuben! Hogy merni az én favo-rittomat, talán später weibilimart, ily csufon-dárosan kispionirozni.

Lovagjaiak a válaszsza adósok maradtak és szaladni kezdettek.

Szaladás közben Bödry nyitotta meg a társalgást.

— Ha felismert, e botrány miatt még hi-vatalomat is veszíthetem!?

— Hogy gondolsz ilyen bolondot; ha felis-mer szalutál és nem kardlapoz.

— Kedves Ödönkém a katonák nem érte-nek tréfát a szerelemben.

(Foly. köv.)

TAVIRATOK.

Botrány a Reichsrathban.

Bécs, febr. 23. (Saját tud. táv.) A Reichs-rath mai ülése ismét csinos botrány színhelye volt. Az elnök ugyanis valamivel későbbben nyitotta meg az ülést, mint az kitűzve volt, a miért *Schönererék* felzúdultak s az elnököt szemtelennek, gazembernek nevezték el.

Török dolgok.

Konstantinápoly, február 22. Érdekeltek körökben azt beszélék, hogy az oroszoknak az orosz birodalommal határos tartományokban építendő kis ázsiai vasutak kiépítésére irányuló törekvései a Perzsiával határos területre is vonatkoznak annyiban, a mennyiben orosz részről azt ohajjták, hogy a porta a perzsa határra vezető szárnyvonalak tekintetében se lépjen pozitív megállapodásokra mindaddig, míg az oroszok meg nem állapítják a perzsiai vasutakra vonatkozó terveiket, hogy annak idején a csatlakozásokra nézve czélszerűen lehesen megállapodni.

Mint hogy az őrmény-gregoriánus patriar-kátusnak a sziszi katolikus választására nézve a porta intézkedései ellen emelt óvása hatá-sztalan maradt, a patriarkátus vegyes tanácsa elhatározta, hogy msgre Habayan jeruzsálemi püspököt Sziszbe küldi, hogy jelentése alapján határozatot hozhasson a további teendőkre nézve.

KÖZGAZDASÁG.

Szakelődások a vármegyében. A

biharmegyei gazdasági egyesület e hó 22-én K.-Marjában szakelődásokat tartott, melyen a nagyszámu kisgazda közönségen kívül a vidék intelligenciájából ott láttuk Körffy Ferencz számtartót, Asbol Andor, Lovász Sándor uradalmi tisztet, Osváth marjai főjegyzőt, Osváth berettyótársulati tisztviselőt, Osváth Dezső nyü-vedi jegyzőt, Leelössy ref. lelkész.

A szakelődások egy igen szép ünnepély-lyel voltak összekötve, nevezetesen Abergeschl István gr. Zichy uradalom cselédjét ki már 70 év óta szolgálja hűségesen az uradalmat, Da-rányi földmívelésügyi miniszter 100 korona jutalommal és egy díszoklevéllel tüntette ki, melyeket Osváth főjegyző adott át az ünne-peltnek lendületes beszéd kíséretében. Ez ün-nepélyt még Leelössy ref. lelkész méltatta szép szavakban, mely után megkezdődtek a szak-elődások.

Fókay Dezső kertületi állattenyésztési fel-ügyelő e legelő kezelés és legeltetésről tartott

egy előadást. Kiváló szakismerettel fejtegette a legelőnek okszerű kihasználását. Reá mutatott a helytelen eljárásokra, melyeket a vármegye több községében a legelők kezelésénél észlelt; a nagy tetszéssel fogadott előadás után Weingärtner Andr. e. titkár tartott előadást a községi hitelszövetkezetekről; megvilágította a szövetkezetnek előnyeit és elmondta azon eljárásokat, hogy miképpen lehet hitelszövetkezetet alakítani. Előadása szintén hatással volt a hallgatóságra, minek kifolyásaként azt hisszük, hogy már közelebb hallani fogjuk a marjai hitelszövetkezetnek megalakulását. Még Osváth főjegyző mondott köszönetet az előadóknak szíves fáradozásaiért, mely után a nagyszámú hallgatóság szétszórt.

A seprő czirok termelése különösen kisebb gazdaságokban nagyon ajánlható, főleg mióta az országban több czirokseprő gyár működik, a melyek szükségletüket legnagyobb részben külföldről, főleg Olaszországból kénytelenek beszerezni. A czirok igen jó erőben levő istálló-trágyával s szuperfoszfáttal bőven ellátott talajt kíván s különösen az utóbbit nagyon meghálálja. Vetőmagul legjobb olasz magot használni, mert ez a legjobb válfaja. Vetésének, művelésének módja egészen a tengerihez hasonlít. Terméseredménye kat. holdanként 10—12 mm. czirok és 24—30 Hlt. mag; a czirok ára 10—14 frt. mm-ként. Magja nálunk nem minden évben érke be, azért legjobb vetőmagot délebbi vidékről, Olaszországból beszerezni.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1899. febr. hó 20-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 14.20—13.60. Kétszeres buza 11.10—10.60. Rozs 10.90—10.40. Arpa 10.40—10.—. Zab 10.—.—9.60. Tengeri: 9.80.—9.40. Borsó 30.—. Lencse 34.—. Bab 13.20. Köleskása 24.—. Burgonya 5.40. 100 kiló lángliszt 26.—. zsemlyeliszt 24.—. fehérkenyér liszt 22.50, barnakenyér liszt 20.—. széna fuvarral 4.40, szalma 1.20. Szalonna 94.—, 6 kiló zsup-szalma —12. 150 dkg alom-szalma —08. 1 köbm. bükkfa 6.50, tölgyfa 6.—, cserfa 6.70, 100 kiló marhahus 96.—, öntött gyertya 92.—, Lámpaolaj —88. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —80. Pálinka —64. Szilva-pálinka 1.70. Szesz 1.90. 1 mm. kőszó 21.44, nyers fagyú 46.—. olvaszt. fagyú 64.—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 64.—, új bor 44.—, méz 2.40, kemény faszén 3.40, puha faszén 3.—, kendermag 20.—. köles —.—. repce —.—, dió 40.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 40.—. Egy kilogramm savanyú káposzta —20, szalonna 1.12, sertéshus 96, juh-hus 68, veres hagyma 16, fog-hagyma 52, bors 2.—, paprika 2.40, barnakenyér 20. Egy liter kőolaj 44, mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Forgalmi kimutatás 1899. évi február hó 20-ról. Tiszta buza körülbelül 480 hltr, kétsze-

res buza 70 hltr, rozs 250 hltr, árpa 100 hlt., zab 140 hltr, tengeri 280 hltr, burgonya 400 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 50 drb, félhizott 90, sovány 110, süldő 260, malac: 320, hizott marha 12, jármás ökör 290 fejős tehén 180, borju 210, bivaly 7, juh és kecske 50, ló 448.

Marha ártáblázat 1899. február 20-ról. Egy pár első rendű jármás ökör 600—655, egy pár másodrendű jármás ökör 470—560, egy pár harmadrendű jármás ökör 250—460, 1 drb fejős tehén 90—220. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 146—196. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 110—152. 1 drb. veres borju 26—40, 1 drb. fél éves borju 36—46, 1 drb egy éves borju 46—66, két éves borju 66—130. 1 drb hizott sertés 86—134, 1 pár fél éves 32—36, 1 pár egy éves sertés 44—64, 1 pár két éves sertés 68—114. 1 drb igás ló 120—180, 1 pár ökrébőr 34—44, 1 pár tehénbőr 24—32. 1 pár bojubőr 10—16, 1 pár lóbor 10—20.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul. eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, február 23.

Az irányzat csendes.	
Osztrák hitel	378.50
Magyar hitel	375.—
Allamvasut	330.—
Rimamurányi	319.—
Magyar jelzálog	231.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, február 23.

Buza októberre	7.82
Buza áprilisra	7.55
Uj tengeri	5.13
Rozs okt.	6.33
Zab okt.	5.05
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. február 23-án.

Magyar aranyjárdék 4%	98.50
Magyar koronajárdék	94.05
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,10%	100.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,10%	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	99.50
Magyar földterhermentelési kötvény 4%	93.25
Italmérségi jog megváltási kötvény	99.40
Horváth-szlavón földterhermentési kötvény	95.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	162.50
Tiszasabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	141.25
Osztrák járdék papírban	99.45
Osztrák járdék ezüstben	99.40
Osztrák járdék aranyban	99.—
Osztrák korona járdék	99.—
Osztrák államsorsjegyek	187.—
Osztrák magyar bankrészevény	17.65
Magyar hitelbankrészevény	752.50
Osztrák hitelintézet részevény	759.20
Párisi vista	96.20
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	19.29
Németbirodalmi márka	118.15
London vista	242.50
20 márkás arany	28.62

A szerkesztőjét felolós:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A híres Haldek-féle Elit-magvak

u. m. 95% csiraképesességu

Oberndorfi répmag

99 1/2% tisztaságu

Luczerna-mag stb.

jutányos áron kaphatók.

Haldek mag-nagykereskedésében József Ö. cs. és kir. Fensége udvari szállítójánál Budapesten, Károly-körút 9 s a vidéken **minden jobb üzletben**, mely magot tart.

A cég nagyváradai képviselői **Kappel J.** és **Fischer** urak Sonnenwirt-ház. Telefon 124 sz.

Hirdetmény.

A nagyváradai l. sz. püspökségi uradalom tulajdonát képező m.-lazuri erdőgondnokság »B« üzemosztályába sorozott erdőrészekből a Hollód-Kötegyán-Vésztői h. é. vasut rippai állomásához 5 kilométerre fekvő és a vasut felé lejtő — Pusztá-Kis-Karánd és Mirló község határában fekvő mintegy 213 k. holdon levő 26383 ürméter hasáb, 7045 ürméter dorong és 3680 csomó rözsefára becsült legnagyobb részben álló-erdő fatömege, továbbá ezen állag mellett fekvő területen feldolgozott 20443 ürköbméter hasáb, 5351 ürköbméter dorong és 2630 csomó rözse kész tűzifa, mely fatömeg összesen 76,800 koronára van becsülve, zárt ajánlati eljárás útján — eladásra meghirdetetik.

A becsár 10%-kával ellátandó zárt ajánlatok **1900. évi ápril hó 2-án délelőtt 11 óráig** nyújtandók be Nagyváradon, Fő-utca 18. szám alatt levő uradalmi erdőhivatalnál.

A becslés és az eladási részletes feltételek Budapesten, Zerge-utca 4. sz. alatt levő urad. igazgatóságnál, Nagyváradon az uradalmi főtisztai és erdőhivatalnál, továbbá a lazuri erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Ajánlattevő köteles ajánlatában kijelenteni, hogy az eladási részletes feltételeket ismeri, és azokat elfogadja s a szerződést — ajánlatának elfogadása esetén — bánatpénzének elvesztése feltétele mellett, értesítéstől számított 8 nap alatt aláírni magát kötelezi.

Nagyvárad, 1900. évi február 20.

Urad. erdőhivatal.

NEM HULL A HAJ NINCS TÖBBÉ KOPASZ EMBER

Szenzációt kelt a gyógyfű-kivonatom, melyet évek hosszú során át tanulmányoztam, hogy miképpen lehessen megátolni a megkopaszodást.

EXICÁTOR

1 füveg ára 2. kor. 40 fillér.

Kapható gyógyszertárakban és mindennemű illat- és piperecikkek-kereskedésben.

Főraktár: Török József gyógyszerára, Király-utca 12. sz.

Erdélyi főraktár és vezérképviselőség: Góth Gyula, illat- és piperecikkek nagykereskedőnél, Gyulafehérvár, Fő-tér.

Vidéki megrendeléseket utánvétellel azonnal eszközöl:

Egyedüli készítő és széjelküldési raktára

DOBÉ NÁNDOR

Nyomatott a Szent-László-nyó ndában Nagyváradon.

uri, női és színházi fodrász
Budapest, Nefelejts-utca 27.